

ZÁRÓVIZSGA KÉRDÉSSOR – NKK MA

KÖZÖS KÉRDÉSSOR

Érintett kurzusok: Közjogi és közigazgatási ismeretek / Kormányzati és európai döntéshozatali folyamatok / A nemzetközi jog és a nemzetközi szervezetek kihívásai a 21. században / A nemzetközi kapcsolatok és a biztonság regionális aspektusai / Diplomáciai kapcsolatok joga / Az Európai Unió politikai rendszere / Nemzetközi és hazai válságkezelés

1. Külügyi igazgatási modellek

A 21. századi geopolitikai instabilitás, a hibrid fenyegetések és a gazdasági diplomácia felértékelődése több európai államban napirendre tűzte a külügyi igazgatás szerkezeti reformját.

Ön egy közepes méretű EU-tagállam miniszterelnöke mellett működő stratégiai munkacsoport szakértője. Felkérést kap arra, hogy készítsen összehasonlító és döntés-előkészítő elemzést a külügyi igazgatási modellek alkalmazhatóságáról. Értékelje ebben a centralizált, decentralizált és integrált modellek működési logikáját, azok hatását a válságreakció gyorsaságára. Elemezze a politikai irányítás és a szakmai autonómia viszonyát, továbbá a horizontális kormányzati koordináció kihívásait. Tegyen javaslatot arra, hogy az adott állam számára milyen szervezeti konstrukció lenne optimális, és indokolja választását kockázatelemzéssel együtt.

2. A magyar központi külügyi igazgatás

Egy globális szankciós rezsim bevezetése jelentős gazdasági és diplomáciai következményekkel jár Magyarország számára, alapvetően érinti a biztonságpolitikát, külgazdaság-politikát, valamint a humanitárius támogatást. Ön a döntés-előkészítő csoport tagjaként komplex intézményi elemzést készít a Kormány számára egy stratégiai dokumentumban. Elemezze a központi külügyi igazgatás szervezeti struktúráját és hatásköri rendszerét Magyarországon, tárja fel a külpolitikai döntéshozatalban részt vevő állami szervek szerepét, hogyan oszlanak meg a politikai és szakmai kompetenciák. Vizsgálja meg a koordinációs mechanizmusokat és azok potenciális súrlódási pontjait, milyen érdek- és hatásköri konfliktusok merülhetnek fel, és végül: értékelje a rendszer működőképességét krízishelyzetben, és tegyen fejlesztési javaslatot, milyen koordinációs modellt javasol a stratégiai koherencia biztosítására.

3. Az Európai Unió sui generis jellege

Az elmúlt években több tagállamban is előfordult, hogy az alkotmánybíróság – saját alkotmányos identitására és szuverenitásvédelmi doktrínájára hivatkozva – megkérdőjelezte az uniós jog elsőbbségének vagy az Európai Unió Bírósága egyes ítéleteinek kötelező erejét. Egy ilyen konfliktus nem pusztán jogtechnikai vita, hanem az európai integráció természetére, a hatáskör-átruházás terjedelmére, valamint az uniós és tagállami alkotmányos rend viszonyára vonatkozó alapvető kérdéseket érint.

Tegyünk fel, hogy egy tagállam alkotmánybírósága kimondja: egy konkrét uniós jogi aktus – amelyet az Európai Unió Tanácsa és az Európai Parlament rendes jogalkotási eljárásban fogadott el – túllépi az EU szerződéses hatásköreit, és ezért az adott tagállam területén nem alkalmazható. Az érintett uniós norma végrehajtását a nemzeti kormány felfüggeszti.

Ön az Európai Tanács elnöke mellett működő stratégiai elemzői csoport tagjaként átfogó, döntés-előkészítő értékelést készít. Elemzésében értelmezze az Európai Unió sui generis jellegét a konfliktus fényében, különös tekintettel a hatáskör-átruházás, a szuverenitásmegosztás, az elsőbbség és a közvetlen

hatály elveire. Vizsgálja meg, hogy a kialakult helyzet miként illeszkedik az uniós integráció alkotmányos pluralizmuson alapuló modelljébe, és milyen jogi, intézményi és politikai válaszlehetőségek állnak rendelkezésre az uniós intézmények – különösen az Európai Bizottság mint a szerződések őre – számára az uniós jog egységének megőrzése érdekében.

4. Az EU intézményei

Az Európai Unió súlyos energiabiztonsági és ellátásbiztonsági válsággal szembesül, amely gyors és átfogó uniós szintű szabályozási beavatkozást igényel. Az Európai Bizottság rendkívüli jogalkotási csomagot terjeszt elő, amely jelentős hatáskör-átrendeződést és pénzügyi kötelezettségvállalást is magában foglal. A javaslat tárgyalása során az Európai Unió Tanácsa és az Európai Parlament között politikai és intézményi feszültségek alakulnak ki, miközben az ügy stratégiai iránymutatást igényel az Európai Tanács részéről is.

Ön az EU Tanácsának szakértőjeként átfogó, döntés-előkészítő intézményi elemzést készít. Értékelje a Bizottság kezdeményezési és végrehajtási szerepét, a Tanács és az Európai Parlament közötti hatásköri és politikai egyensúlyt a rendes jogalkotási eljárás keretében, valamint az Európai Tanács stratégiai iránymutató funkcióját a válságkezelés során. Vizsgálja meg, hogy a fennálló intézményi konstrukció mennyiben teszi lehetővé a gyors és legitim döntéshozatalt, milyen politikai alku- és érdekérvényesítési mechanizmusok működnek a gyakorlatban, és milyen reform- vagy eljárás módosítási lehetőségek merülhetnek fel a hatékonyság és a demokratikus legitimitás egyidejű erősítése érdekében.

5. A nemzetközi jog forrásai és alanyai

Egy globális technológiai nagyvállalat működése – amely több állam területén fejleszt és üzemeltet mesterséges intelligencián alapuló megfigyelési rendszereket – súlyos emberi jogi és adatvédelmi aggályokat vet fel. Egyes államok szerint a vállalat tevékenysége nemzetközi jogsértéshez járul hozzá,

miközben a cég arra hivatkozik, hogy nem alanya a klasszikus értelemben vett nemzetközi jognak, és kizárólag nemzeti joghatóság alatt áll. Az ügy politikai vitát generál az ENSZ különböző fórumain, valamint felmerül egy új, kötelező erejű nemzetközi egyezmény kidolgozásának lehetősége is az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében.

Ön külügyi szakértőként átfogó jogi-stratégiai értékelést készít a kormány számára. Elemzésében vizsgálja meg, hogy a nemzetközi jog hagyományos forrásrendszere (nemzetközi szerződések, szokásjog, általános jogelvek) milyen mértékben alkalmas az ilyen típusú kihívások kezelésére, hogyan értelmezhető az állami és nem állami szereplők alanyisága a jelenlegi nemzetközi jogrendben, valamint milyen felelősségi és kikényszerítési mechanizmusok állnak rendelkezésre vagy alakíthatók ki. Értékelje, hogy szükséges-e a nemzetközi jog forrasi és alanyi rendszerének adaptív fejlesztése, és tegyen szakmailag megalapozott javaslatot a lehetséges szabályozási irányokra és diplomáciai stratégiára.

6. Állami szuverenitás a kibertérben

Egy súlyos kibertámadás kritikus infrastruktúrát bénít meg egy európai államban; a technikai vizsgálatok alapján valószínűsíthető, hogy az akció mögött egy másik államhoz köthető szereplők állnak. Az érintett kormány mérlegeli a diplomáciai, gazdasági és esetleges ellenintézkedési válaszlépéseket, miközben a nemzetközi jogi minősítés kérdése – fegyveres támadás, tiltott beavatkozás vagy szuverenitássértés – nem egyértelmű.

Ön a külügyminisztérium számára készít átfogó jogi és stratégiai elemzést. Értelmezze az állami szuverenitás fogalmát és tartalmát a kibertérben, különös tekintettel a területi integritás, a be nem avatkozás és az erőszak tilalmának elvére az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmányának keretében. Vizsgálja meg az attribúció bizonytalanságából fakadó jogi és politikai dilemmákat, a jogszerű ellenintézkedések és önvédelmi lépések feltételeit, valamint az eskaláció kockázatát. Elemzése végén tegyen megalapozott javaslatot arra,

hogy a kormány milyen jogi minősítést és milyen arányos, nemzetközi jogilag védhető válaszstratégiát alkalmazzon.

7. Az ENSZ napjainkban

Egy fegyveres konfliktus eszkalálódik a közel-keleti térségben, amely súlyos humanitárius következményekkel és nemzetközi biztonsági kockázatokkal jár. Az ügy az Egyesült Nemzetek Szervezete Biztonsági Tanácsa elé kerül, azonban az állandó tagok közötti politikai megosztottság miatt a BT nem tud kötelező erejű határozatot elfogadni. A nemzetközi közösség egy része alternatív megoldásokat sürget, beleértve a Közgyűlés szerepének erősítését vagy regionális szervezetek bevonását.

Ön a külügyminisztérium számára készít átfogó jogi és stratégiai értékelést a kollektív biztonsági rendszer működőképességéről. Elemzésében értelmezze a Biztonsági Tanács elsődleges felelősségét a nemzetközi béke és biztonság fenntartásáért, a vétójog intézményi és politikai következményeit, valamint az alternatív fellépési lehetőségeket (pl. „Uniting for Peace” mechanizmus, regionális szervezetek) jogalapját és legitimitását. Értékelje, hogy a jelenlegi intézményi keretek mennyiben alkalmasak a gyors és hatékony reagálásra, és tegyen szakmailag megalapozott javaslatot arra, hogy az érintett állam milyen multilaterális stratégiát kövessen a konfliktus kezelésében.

8. Nemzetközi viták békés rendezése

Két szomszédos állam között tengeri határvita alakul ki, amely jelentős gazdasági érdekeket és biztonságpolitikai szempontokat érint, miközben a felek haditengerészeti jelenléttel demonstrálják álláspontjukat. A helyzet eszkalációs kockázatot hordoz, ugyanakkor mindkét fél deklarálja elkötelezettségét a nemzetközi jog és az erőszak tilalmának elve mellett.

Ön az egyik érintett állam kormányának jogi-stratégiai tanácsadójaként átfogó elemzést készít a rendelkezésre álló békés vitarendezési mechanizmusokról. Értelmezze a tárgyalás, közvetítés, választottbíráskodás és nemzetközi bírói

fórumok igénybevételének jogi alapját és stratégiai következményeit, különös tekintettel az Nemzetközi Bíróság vagy egy tengerjogi választottbíróság eljárásának lehetőségére. Vizsgálja meg a fórumválasztás politikai, reputációs és végrehajtási dimenzióit, valamint az erőszak tilalmának és a jóhiszemű együttműködés elvének jelentőségét. Elemzése végén tegyen megalapozott javaslatot arra, hogy a kormány milyen jogilag védhető és stratégiaileg célszerű megoldást kövessen a vita rendezése érdekében.

ZÁRÓVIZSGA KÉRDÉSSOR – NKK MA NEMZETKÖZI KÖZIGAZGATÁSI TANULMÁNYOK SZAKIRÁNY KÉRDÉSSOR

Érintett kurzusok:

A magyar külügyi igazgatás gyakorlati kérdései / Összehasonlító közigazgatás és közigazgatás-fejlesztés / Az európai közigazgatási tér fejlődése / Jogharmonizáció az Európai Unióban / Az EU döntéshozatal gyakorlata / Konzuli igazgatás és konzuli jog / Emberi jogok nemzetközi jogi védelme

1. Emberi jogok univerzalitása

Az emberi jogok nemzetközi védelme többszintű intézményi struktúrában valósul meg: a globális normatív keretet az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata és az ENSZ-egyezmények adják, míg regionális szinten eltérő intenzitású és hatékonyságú rendszerek működnek, köztük az európai modell az Emberi Jogok Európai Egyezménye és az Emberi Jogok Európai Bírósága intézményével, valamint az Afrikai Unió és az Amerikai Államok Szervezete saját mechanizmusaival. A jelenlegi geopolitikai átrendeződés, a szuverenitás-felfogások megerősödése és a nemzetközi intézmények legitimitási kihívásai azonban egyre inkább próbára teszik az emberi jogok „univerzalitásának” gyakorlati érvényesülését.

Önt az ENSZ Emberi Jogok Főbiztosa számára készítendő stratégiai háttérelmzés elkészítésére kérik fel, amelyben azt kell értékelnie, miként tehető koherensebbé és hatékonyabbá a globális és regionális emberi jogi

mechanizmusok együttműködése annak érdekében, hogy az egyetemesség ne pusztán normatív deklaráció maradjon, hanem ténylegesen érvényesülő kötelezettség legyen. Elemzésében integrált módon értelmezze a globális monitoring-rendszer korlátait, hasonlítsa össze az afrikai és az amerikai regionális modellek intézményi megoldásait az európai bírói kontroll mechanizmusával, és vizsgálja meg, milyen intézményi, eljárási vagy politikai reformok erősíthetnék az ítéletek és ajánlások nemzeti végrehajtását. Állásfoglalásában különítse el a normatív célkitűzéseket a geopolitikai realitásoktól, és tegyen megalapozott javaslatot arra, hogyan erősíthető az emberi jogi rendszer legitimitása és végrehajthatósága a többszintű nemzetközi kormányzás keretei között.

2. Európai közigazgatási tér és az ügynökségek szerepe

Az Európai Unió jogrendje alapvetően a tagállami közigazgatási rendszerekre épül, ugyanakkor az integráció mélyülésével egyre hangsúlyosabbá válik az uniós ügynökségek koordináló, ellenőrző és esetenként közvetlen végrehajtási szerepe. Az „európai közigazgatási tér” fogalma éppen ezt a több szintű, együttműködésen alapuló, de egyre inkább integrált végrehajtási struktúrát írja le, amelyben a hatékonyság és az egységesség követelménye gyakran ütközik a tagállami közigazgatási autonómiával.

Egy több tagállamot érintő élelmiszerbiztonsági botrányt követően az Európai Bizottság javaslatot tesz egy uniós élelmiszerbiztonsági ügynökség hatáskörének megerősítésére, különös tekintettel a tagállami hatóságok ellenőrzésére és az uniós szabályok egységes végrehajtására. Önt szakértőként kérik fel arra, hogy készítsen rövid, rendszerszintű elemzést arról, miként értelmezhető ez a reformjavaslat az európai közigazgatási tér intézményi és alkotmányos keretei között. Elemzésében vizsgálja meg a közvetett és közvetlen végrehajtás közötti egyensúly eltolódásának következményeit, értékelje az ügynökségi modell erősítésének hatását az intézményi felelősségre és az elszámoltathatóságra, valamint foglaljon állást abban a kérdésben, hogy

az egységesebb uniós kontroll erősíti-e vagy gyengíti a több szintű kormányzás legitimitását az Unióban.

3. Jó közigazgatás és a „Better Regulation”

Az Európai Unió működésének jogállamisági minősége nem csupán a meghozott normák tartalmán, hanem azok előkészítésének, elfogadásának és végrehajtásának eljárási minőségén is múlik. Az uniós „Better Regulation” politika a hatásvizsgálat, az átláthatóság és a részvétel erősítését célozza a jogalkotás szintjén, míg az Alapjogi Charta 41. cikke a jó közigazgatáshoz való jogot egyéni alapjogként ismeri el az uniós intézmények eljárásaiban. A két dimenzió együtt határozza meg az uniós kormányzás legitimitását és jogvédelmi színvonalát.

Önt az Igazságügyi Minisztérium szakértőjeként kérik fel arra, hogy egy konkrét, kartelljogi ügyben hozott bizottsági határozat kapcsán készítsen átfogó szakmai elemzést arról, miként kapcsolódik össze a minőségi jogalkotás elvrendszere és a jó közigazgatáshoz való jog az uniós döntéshozatal teljes folyamatában. Elemzésében értékelje, hogy a jogalkotási előkészítés során alkalmazott hatásvizsgálati és konzultációs mechanizmusok mennyiben járulnak hozzá az egyedi ügyekben érvényesülő eljárási garanciákhoz, mutassa be a jó közigazgatás tartalmát az Alapjogi Charta alapján, és vizsgálja meg, hogy az érintett gazdasági szereplő milyen jogi alapon, milyen fórumok előtt és milyen eljárási keretek között hivatkozhat e jogokra a Bizottsággal szemben. Állásfoglalásában térjen ki arra is, hogy a jó közigazgatás követelményei milyen mértékben kötik a tagállami hatóságokat az uniós jog végrehajtása során, és miként befolyásolják az uniós intézmények demokratikus és jogállami legitimitását.

4. Az integritás elve az európai közigazgatásban

Az európai közigazgatási térben az integritás elve a jogszerűség, a pártatlanság, az átláthatóság és az Unió érdekeinek elsődlegessége iránti intézményi és személyes elkötelezettséget fejezi ki. Az uniós tisztviselői kar működését nemcsak szervezeti hierarchia, hanem normatív kötöttség is meghatározza: az uniós jog elsőbbsége, az alapjogi standardok, valamint a tisztviselői függetlenség és felelősség követelménye egyszerre irányadó. Az integritás így nem pusztán etikai kategória, hanem az uniós közigazgatási jog egyik strukturális alapelve, amely a közvetlen végrehajtás és a tagállami együttműködés során különös jelentőséget nyer.

Egy uniós intézmény tisztviselője folyamatban lévő tagállami vizsgálat iratanyagának kezelésében vesz részt. Felettese arra utasítja, hogy egy másik tagállami hatóság részére – még az eljárás lezárulta előtt – adjon ki adatokat a vizsgálati aktából, miközben az adatkérés jogalapja nem egyértelmű, és az adattovábbítás potenciálisan érintheti az érintettek jogait, valamint az eljárás integritását. A tisztviselőben felmerül, hogy az utasítás teljesítése sértheti az Unió érdekeit, az adatvédelmi és eljárási garanciákat, valamint saját integritási kötelezettségeit.

Önt uniós és nemzeti jogot egyaránt ismerő szakértőként kérjük fel arra, hogy készítsen átfogó elemzést az integritás elvének tartalmáról és gyakorlati következményeiről ebben a helyzetben. Elemzésében mutassa be, milyen normatív forrásokból vezethető le az integritási követelmény az Európai Unió jogrendjében – különösen az Európai Unió Alapjogi Chartája és az uniós tisztviselői szabályozás fényében –, és értékelje, milyen kötelezettségek terhelik a tisztviselőt a jogszerűség, a lojalitás és a személyes felelősség összefüggésében. Térjen ki arra a dimenzióra is, hogy miként érvényesül a belső intézményi kontroll, a fegyelmi és adott esetben a bejelentővédelmi (whistleblowing) mechanizmusok szerepe, valamint hogyan biztosítható az uniós közigazgatásba vetett közbizalom az ilyen, határhelyzeteket jelentő döntési szituációkban.

5. Egységes uniós hatósági eljárási kódex

Az uniós végrehajtás egyre nagyobb arányban valósul meg közvetlenül az uniós intézmények és ügynökségek útján, miközben az eljárási garanciák tartalma részben az Európai Unió alapelveiből, részben az Az Európai Unió Alapjogi Chartája – különösen a jó közigazgatáshoz való jog – rendelkezéseiből, valamint az Európai Unió Bírósága esetjogából rajzolódnak ki. A kodifikáció iránti igény abból fakad, hogy az uniós szintű közvetlen végrehajtás során alkalmazott eljárási szabályok széttagoltak, és nem minden esetben biztosítanak egységes garanciarendszert az érintettek számára.

Az Európai Parlament állásfoglalásban hívja fel az Európai Bizottságot egy egységes uniós hatósági eljárási kódex előterjesztésére, amely az uniós intézmények és szervek közvetlen hatósági tevékenysége során egységes eljárási minimumszabályokat rögzítene. A kezdeményezés támogatói a jogbiztonság, az átláthatóság és az egyenlő bánásmód erősítését hangsúlyozzák, míg az ellenzők a megfelelő szerződéses jogalap hiányára, a hatáskör-átruházás elvének korlátaira és a tagállami eljárási autonómia sérelmének veszélyére hivatkoznak.

Önt a magyar kormány szakértőjeként kérik fel arra, hogy készítsen rendszerszintű elemzést az egységes uniós hatósági eljárási kódex megalkotásának lehetőségeiről és korlátairól. Elemzésében mutassa be, miként jutott el az uniós jogfejlődés a kodifikáció igényéig, milyen szerepet játszott ebben a bírósági jogfejlesztés és az alapjogi standardok megerősödése, valamint értékelje a jogszabályi megvalósítás akadályait a jogalap, a hatáskör-átruházás, az intézményi egyensúly és a tagállami autonómia szempontjából. Állásfoglalásában térjen ki arra is, hogy egy ilyen kódex milyen hatással lenne az uniós és a nemzeti közigazgatás viszonyára, valamint az európai közigazgatási tér további integrációjára.

6. Jogharmonizáció a gyakorlatban

A belső piac működése és az uniós szakpolitikák érvényesülése megköveteli a tagállami jogrendszerek közelítését, amely történhet közvetlenül alkalmazandó rendeletek, átültetést igénylő irányelvek vagy akár nem kötelező erejű eszközök útján. A jogforrás megválasztása nem pusztán technikai kérdés: meghatározza a nemzeti mozgásteret, az intézményi koordinációs igényeket, valamint azt is, milyen jogkövetkezményekkel jár a kötelezettségek elmulasztása.

Az Európai Unió egy új, a belső piacot és a társadalmi egyenlőséget érintő irányelvet fogad el, amely jelentős szakpolitikai és intézményi átalakítást igényel a tagállamok részéről. Magyarország az átültetést határidőre nem teljes körűen hajtja végre, miközben az Európai Bizottság vizsgálja a megfelelőséget, és egy érintett magánszemély jogorvoslatot keres a nemzeti bíróság előtt. Ezzel párhuzamosan szakpolitikai vita bontakozik ki arról, hogy a jövőben az adott területen nem lenne-e célszerűbb rendeleti formát alkalmazni az egységes végrehajtás biztosítása érdekében.

Önt a magyar kormány szakértőjeként kéri fel arra, hogy készítse át fogó, rendszerszintű elemzést a jogharmonizáció teljes folyamatáról. Elemzésében értékelje, milyen szempontok alapján indokolt az irányelv, a rendelet vagy adott esetben a soft law alkalmazása a harmonizáció során, mutassa be az irányelvi átültetés hazai jogalkotási és intézményi koordinációs lépéseit, valamint vizsgálja meg, milyen jogi következményekkel jár a nem megfelelő teljesítés az uniós kötelezettségszegési eljárás, az állami felelősség és a magánfelek jogvédelmi lehetőségeinek fényében. Állásfoglalásában térjen ki arra is, hogy a jogforrásválasztás miként befolyásolja a tagállami autonómia és az uniós jog egységes érvényesülésének egyensúlyát.

7. Jogharmonizáció a digitális belső piacon

A belső piac működése a digitális gazdaság korában egyre inkább a személyes adatok határokon átnyúló áramlásához és egységes védelméhez kötődik. A jogharmonizáció e területen nemcsak technikai közelítést jelent, hanem alapjogi

és alkotmányos dimenzióval is bír, hiszen a személyes adatok védelme az uniós és a tagállami jogrendben egyaránt kiemelt státuszt élvez. A jogforrás megválasztása ezért közvetlen hatással van a tagállami intézményi autonómiára, az alapjogi standardokra és az uniós jog elsőbbségének érvényesülésére.

Az Európai Bizottság 2012-ben rendeleti formában kívánja megerősíteni a személyes adatok gazdasági célú kezelésének és a határokon átnyúló adatáramlásnak az egységes szabályozását, azzal érvelve, hogy a tagállami eltérések torzítják a belső piac működését. A magyar kormány ezzel szemben irányelvi megoldást tart indokoltnak, hangsúlyozva az adatvédelem alkotmányos beágyazottságát, a nemzeti hatósági struktúrák sajátosságait és az arányosság követelményét.

Önt a magyar kormány szakértőjeként kéri fel arra, hogy készítsen átfogó elemzést a jogharmonizáció belső piaci érvényesüléséről a digitális adatgazdaság területén. Elemzésében mutassa be a rendelet és az irányelv közötti választás jogi és szakpolitikai következményeit, különös tekintettel a közvetlen alkalmazhatóságra, a tagállami mozgástérre és az egységes jogérvényesítésre, valamint vizsgálja meg, miként jelenik meg az ügyben a szubszidiaritás és az arányosság elve. Térjen ki továbbá arra, hogy a szabályozás miként érintheti a tagállami alkotmányos identitás védelmét, az alapjogok nemzeti szintű értelmezését és az uniós jog elsőbbsége körüli esetleges alkotmánybírói kontroll lehetőségét.

8. Konzuli és diplomáciai védelem válsághelyzetben

A külföldön tartózkodó állampolgárok védelme a szuverén állam egyik klasszikus funkciója, amely a nemzetközi jogban eltérő jogintézmények – a konzuli és a diplomáciai védelem – útján valósul meg. A két forma jogalapja, alanya, gyakorlásának feltételei és jogkövetkezményei különböznek: míg a konzuli védelem elsősorban egyéni segítségnyújtás és eljárási garanciák biztosítása, addig a diplomáciai védelem az állam saját jogának érvényesítéseként, nemzetközi jogsértésre adott államközi reakcióként jelenik meg.

Egy magyar állampolgárt egy harmadik államban – ahol Magyarországnak nincs nagykövetsége, csupán tiszteletbeli konzul működik – előzetes letartóztatásba helyeznek, és a helyi hatóságok korlátozzák a konzuli kapcsolattartást. A fogva tartás körülményei és az eljárás tisztességessége is vitatott, miközben a család a magyar állam aktív fellépését sürgeti. Felmerül a kérdés, hogy a helyzetben elegendő-e a konzuli védelem eszköztára, vagy indokolt-e a diplomáciai védelem megfontolása, illetve milyen mozgástere és mérlegelési szabadsága van a magyar államnak.

Önt a Külgazdasági és Külügyminisztérium szakértőjeként kérjük fel arra, hogy készítsen átfogó jogi elemzést az ügyben alkalmazható védelmi formáról. Elemzésében mutassa be a konzuli és a diplomáciai védelem elhatárolását a nemzetközi jog – különösen a Bécsi Egyezmény a konzuli kapcsolatokról és a Bécsi Egyezmény a diplomáciai kapcsolatokról – keretei között, értékelje a magyar állam belső jogi kötelezettségeit és mérlegelési lehetőségeit, valamint térjen ki a hivatásos és a tiszteletbeli konzuli tisztviselők jogállása, felelőssége és immunitása közötti különbségekre. Vizsgálja meg továbbá azt a – korábbi feladatokban nem érintett – dimenziót is, hogy miként kapcsolódik a konzuli védelem az uniós polgársághoz és a tagállamok közötti konzuli együttműködéshez válsághelyzetben, különös tekintettel arra az esetre, ha egy másik uniós tagállam külképviselője jár el a magyar állampolgár érdekében.

ZÁRÓVIZSGA KÉRDÉSSOR – NKK MA BIZTONSÁGI TANULMÁNYOK SZAKIRÁNY KÉRDÉSSOR

Érintett kurzusok:

A magyar külügyi igazgatás gyakorlati kérdései / Az EU intézmény- és politikai rendszere / A nemzetközi jog és a nemzetközi szervezetek kihívásai a 21. században / 21. századi biztonsági kihívások / Biztonságelméletek / Nemzetközi biztonsági szervezetek / Az EU közös biztonság- és védelempolitikája / Államépítés és nemzetközi kapcsolatok

1. Hidegháború és a biztonságfogalom átalakulása

A hidegháborús időszak biztonságfelfogása alapvetően katonai és államközpontú jellegű volt. Az 1980-as évek végétől, majd különösen az 1990-es évektől kezdődően a biztonság értelmezése fokozatosan kibővült, és megjelentek a politikai, gazdasági, társadalmi, környezeti és humán dimenziók. A biztonság fogalma tehát a szűk katonai megközelítéstől egy átfogóbb, komplexebb értelmezés irányába mozdult el.

Ön egy nemzetközi szervezet (vagy egy konkrét állam) stratégiai tervezési főosztályának vezető elemzője. A szervezet/állam aktuális biztonságpolitikai stratégiájának felülvizsgálata zajlik, és felkérést kap arra, hogy készítsen háttérelmézést a biztonságfogalom történeti átalakulásáról és annak jelenlegi stratégiai következményeiről.

Mutassa be röviden és strukturáltan, hogyan értelmezte a kiválasztott szereplő a biztonság fogalmát a hidegháború időszakában, majd azt követően. Az összehasonlítás térjen ki arra, hogyan változott a biztonság dimenzióinak (katonai, politikai, gazdasági, társadalmi stb.) egymáshoz való viszonya. Fogalmazzon meg egy konkrét szakpolitikai következtetést a jelenre vonatkozóan: Mely biztonsági dimenzió élvez ma prioritást és miért? Milyen

kockázatokkal járna egy kizárólag szűk, katonai biztonságértelmezéshez való visszatérés?

2. Globális kormányzás

A globális kormányzás komplex, többszereplős rendszer, amelyben az államok, nemzetközi szervezetek, regionális integrációk, nem állami szereplők és gazdasági aktorok egyaránt befolyásolják a nemzetközi biztonság alakulását. A klímaváltozás napjainkra a nemzetközi biztonság egyik meghatározó tényezőjévé vált, amely nem csupán környezeti, hanem politikai, gazdasági, társadalmi és humán biztonsági következményekkel is jár.

Ön az ENSZ Titkárságának szakmai tanácsadója. A főtitkár kérésére rövid, strukturált executive summary-t kell készítenie egy részletes hatástanulmányból az ENSZ döntéshozói számára a klímaváltozás biztonsági következményeiről és a szükséges intézkedésekről.

Mutassa be, hogyan jelenik meg a klímaváltozás mint biztonsági kihívás a globális kormányzási komplexumban. Elemzésében legalább öt különböző szereplőtípust vegyen figyelembe. Térjen ki a szereplők közötti interdependenciára, az érdek- és felelősségmegosztás feszültségeire, illetve arra, hogy a klímaváltozás miként hat a Barry Buzan-féle biztonsági szektorokra (katonai, politikai, gazdasági, társadalmi, környezeti). Fogalmazzon meg egy kiemelt, stratégiai szintű javaslatot, amelyet az ENSZ megfelelő döntéshozó fóruma (pl. Közgyűlés, Biztonsági Tanács, ECOSOC) elé terjesztene. Indokolja: miért éppen azt az intézményi szintet választja, milyen politikai és jogi realitások befolyásolják a megvalósíthatóságot, hogyan illeszkedik a javaslat a globális kormányzás többszereplős rendszerébe.

3. Bukott – törékeny államok

A nemzetközi rendszerben a hidegháború után stratégiai változásokat figyelhetünk meg. Példának okáért a több pólusú (multipoláris) világrend kialakulását, a nemzetközi szereplők számának bővülését, a kihívások, a

kockázatok intenzitásának erősödését. A változások a gyenge, működésképtelen államok esetében is bizonyítható, nevezetesen ezek hatása a regionális biztonságra.

Ön Szomália, a hajdan bukottnak nevezett, mára törékenynek minősített államának kormányzati képviselője. A bukott és a törékeny államok jellemzőin keresztül mutassa be országának legfontosabb jellemzőit (kronológikusan), s főleg azokat az erőfeszítéseket, amelyek mára Szomália esetében egy megváltozott helyzetet teremtettek. Az ország külső támogatását is érintse!

4. Migráció és EU

2015 mérföldkőnek számít a migrációban, Európa nagy válságot élt meg. A migrációban résztvevők száma hullámzó, a kezdeti nagy nyomás után mérséklődött, de 2022-ben ismét erősödött.

Ön az Európai Parlament egyik Frakciójának tagjaként kellő mélységgel rálát a kérdésre, főleg a Nyugat-Balkánon haladó útvonalak problematikájára. A frakciója számára állásfoglalást kell készítenie az új Migrációs és Menekültügyi Paktum végrehajtásáról. Mi a jelenlegi helyzet az illegális migrációval a szabályzás (rég- új dokumentumok, a kvóták, az Európai Unió és az egyes tagállamok viszonya) rendszerében? Azonosítsa a végrehajtási akadályokat és nehézségeket, térjen ki a lehetséges (vagy elvárható) megoldások bemutatására is a közös EU álláspont (politikai kompromisszum) szemszögéből!

5. Békefenntartás

A nemzetközi kapcsolatok rendszerét a nemzetközi szervezetek oldaláról a kollektív biztonság, a kollektív védelem és a kooperatív biztonság koncepcióival tudjuk jól behatárolni (ki, mit, hogyan, kivel, miért csinál a konfliktusok kezelésében, a békefenntartás érdekében).

A Békeműveletek Főosztályának képviselőjében hiteles képet tud adni arról a munkáról, amit a fenti tevékenység érdekében az ENSZ BT felhatalmazással végeznek.

Mutassa be részletesen azt a koordinációs, missziókat támogató, irányító munkát, amit konkrétan végeznek a békefenntartás érdekében! Hivatkozva az Alapokmány és egyéb idevonatkozó szabályokra, dokumentumokra kísérelje meg egyes konkrét missziók sikerességének értékelését, a mandátumkorlátok elemzését és ahol szükséges, reformjavaslat megfogalmazását.

6. EBESZ

A nemzetközi válságok előkezelése vagy utókezelése szervezettől függ, de van olyan nemzetközi szervezeti munka, az EBESZ-műveletek, amelyek hosszú távon mutatnak eredményt, alapvetően a soft-eszközök használatával, s főleg a megelőzésre helyezik a hangsúlyt.

Ön a bécsi székhelyű, EBESZ-Magyarország Állandó Képviseletén dolgozik, ahol más nemzetközi szervezeteket is képviselnek. Mutassa be az új (2026-os) EBESZ-soros elnökségi főbb feladatokat, s a szervezet válságmegelőzési és kezelési munkáját a Balkánon tevékenykedő missziókon keresztül (hol, miért, mikortól vannak jelen az EBESZ-műveletek)!

7. Regionális biztonsági komplexum

Barry Buzan és Ole Wæver regionális biztonsági komplexum (RSC) elmélete szerint egy régió államai biztonsági problémáik révén szorosan összekapcsolódnak, oly módon, hogy biztonságuk nem értelmezhető egymástól függetlenül. A földrajzi közelség, a kölcsönös fenyegetésérzékelés és az intenzív interakció a komplexum meghatározó elemei.

Ön a John Lukacs Intézet kutatójaként felkérést kap arra, hogy készítsen stratégiai értékelést a kelet-közép-európai szubrégió biztonságpolitikai helyzetéről, különös tekintettel az ukrajnai háború és annak regionális következményeire. Elemzésének célja annak bemutatása, hogy a térség értelmezhető-e regionális biztonsági komplexumként, és ha igen, milyen sajátosságokkal.

Mutassa be röviden az RSC-elmélet alapvető elemeit (földrajzi közelség, fenyegetéspercepció, interakciós mintázatok, szektorális dimenziók), majd alkalmazza azt a kelet-közép-európai szubrégióra. Fogalmazzon meg egy stratégiai értékelést arra vonatkozóan milyen biztonsági mintázat körvonalazódik a térségben a következő 5–10 évben, erősödik-e a régió belüli kohézió vagy a fragmentáció, milyen szakpolitikai következtetés adódik a térség államai számára (pl. regionális együttműködés, elrettentés, diverzifikáció, rezilienciaépítés).

8. EU CSDP

A Lisszaboni Szerződés jelentős intézményi és döntéshozatali reformokat vezetett be az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikájában (CSDP). Az azóta létrejött mechanizmusok (pl. PESCO, CARD, MPCC stb.) célja az uniós stratégiai cselekvőképesség erősítése volt.

A 2022-ben kirobbant ukrajnai háború az EU válságkezelési és biztonságpolitikai rendszerének eddigi legnagyobb próbatétele lett.

Ön az EU Tanácsának szakértőjeként felkérést kap arra, hogy készítse stratégiai értékelést az uniós döntéshozók számára arról, hogy a Lisszaboni Szerződés által megalapozott intézményi reformok mennyiben bizonyultak működőképesnek a jelenlegi válság kezelésében. Értékelje az új intézményi alapokat a közösségben: milyen kulcsfontosságú intézményi és döntéshozatali változásokat hozott a Lisszaboni Szerződés a biztonság- és védelempolitika terén, milyen új mechanizmusok és eszközök jöttek létre (pl. strukturált együttműködés, katonai tervezési kapacitások stb.), és ezek milyen célt szolgáltak az EU stratégiai autonómiájának erősítésében? Az ukrajnai háború kapcsán elemezze: milyen konkrét támogatási formákat nyújtott az EU 2022 óta (katonai, pénzügyi, humanitárius, kiképzési stb.), milyen intézményi és politikai kihívások merültek fel (pl. egyhangúság, finanszírozás, logisztika, tagállami eltérések), mennyiben bizonyultak hatékonynak a Lisszabon után létrejött mechanizmusok a gyors reagálás és koordináció terén.

ZÁRÓVIZSGA KÉRDÉSSOR – NKK MA RENDÉSZETI TANULMÁNYOK SZAKIRÁNY KÉRDÉSSOR

Érintett kurzusok:

**Rendészeti közigazgatás / Rendészeti rendszerek és rendészetelmélet
/ Rendőri, rendészeti, bűnügyi és gazdaságvédelmi szervek
felsőszintű irányítása / Nemzetközi bűnügyi együttműködés jogi
alapjai / Szabadság, biztonság és jog érvényesülésének térsége / A
gazdasági bűnözés elleni fellépés nemzetközi és európai dimenziói /
Nemzetközi migráció**

1. Határigazgatási krízisforgatókönyv

A külső schengeni határon váratlanul megnövekedett a harmadik országokból érkező migrációs nyomás. A Kormány felkéri Önt, mint belügyi szakértőt, hogy készítsen egy rövid, stratégiai javaslatot. Azonosítsa a döntéshozatal szempontjából releváns jogi és intézményi korlátokat, és mutassa be, ezek miként befolyásolják a stratégiai mozgásteret. Ehhez elemezze a Schengeni határ-ellenőrzési kódex és a Frontex vonatkozó szabályait, a nemzetközi rendészeti együttműködés (pl. osztrák/szlovén/szerb féllel) lehetőségeit, és dolgozzon ki egy háromlépéses, arányos intézkedési tervet a kialakult helyzet kezelésére, figyelembe véve a nemzetközi migrációval kapcsolatos kihívásokat. Mutassa be döntésének rövid és középtávú politikai, nemzetközi és társadalmi következményeit.

2. Kiberbűnözés elleni koordinációs modell

A szervezett kiberbűnözés új formája jelent meg, amely több európai tagállam közigazgatási rendszerét is érinti, komoly adatvédelmi és gazdasági károkat okozva. A hazai rendészeti szervek vezetési és irányítási rendszere jelenleg nem képes hatékonyan kezelni ezt az interdiszciplináris fenyegetést. A támadás jelenleg is zajlik, 72 órán belül jelentést kell tennie a miniszternek. Készítsen egy rövid koncepciót az uniós bűnügyi együttműködés (Europol, Eurojust) és a

hazai szervek közötti koordinált, hálózatos működési modell létrehozására. Tegye meg a politikai és adatvédelmi kockázatok mérlegelését. Mutassa be, hogyan javítaná ez az új modell az információáramlást és a digitális nyomozati kapacitást a szabadság, biztonság és jog térségének elvei mentén.

3. Rendészeti képzési reformstratégia

Az Európai Unió új, átfogó képzési standardokat vezetne be a rendészeti képzési együttműködés keretében, hangsúlyozva a digitális készségek és az etikus döntéshozatal fontosságát. A tervezet szerint három éven belül mérhető eredményt kell felmutatni. A Belügyminisztérium megbízza Önt, hogy dolgozzon ki egy stratégiai víziót arról, hogyan kellene a magyar rendőrségi képzési rendszert átalakítani. Fogalmazza meg, milyen nemzetközi rendészeti együttműködés és szakmai attitűdök fejlesztése szükséges ahhoz, hogy a végzett hallgatók felkészültek legyenek a modern, rendészeti közigazgatás komplex feladataira és a határokon átnyúló bűnözés elleni fellépésre. Kísérelje meg az esetleges ellenállási pontok azonosítását (intézményi kultúra) és a mérhető indikátorok meghatározását.

4. Nemzetközi bűnügyi nyomozás esettanulmány

Egy súlyos, határokon átnyúló kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos ügy felgöngyölítése során az együttműködés a szomszédos ország rendőrségével akadozik. Az információcsere nehézkes, és a nyomozati jogkörök ütköznek. A partnerország politikai vezetése érzékenyen reagál a magyar nyomásgyakorlásra. Készítsen egy problémaértelmezést és megoldási javaslatot a szituációra reagálva. Mutassa be, melyek lehetnek a bizalomépítés lépései, illetve hogyan lehetne az uniós bűnügyi együttműködés (közös nyomozócsoporthoz - JIT) kereteit alkalmazva áthidalni a joghatósági és operatív nehézségeket, figyelembe véve a rendészet és rendészeti közigazgatás nemzetközi dimenzióit.

5. Határmenti szervezeti innováció

Egy határ menti vármegyében a rendészeti szervek vezetési és irányítási rendszerének új, területi szempontú reformját tervezik. A cél az, hogy a határrendészeti és a közrendvédelmi feladatok összehangoltabbak legyenek a megnövekedett forgalom és a csempészet miatt. A helyi önkormányzatok ugyanakkor aggódnak a központosítás miatt. Tervezzen egy rövid döntés-előkészítő anyagot a megyei szintű integrált határigazgatási modell bevezetéséről. Indokolja, hogy ez a modell hogyan segítené az európai határrendészeti együttműködés elveinek hazai megvalósítását és a hatékonyságot, figyelembe véve a valós stakeholder-eket.

6. Közrendvédelmi válságkezelés etikai dilemmája

Egy nagy tömeget megmozgató demonstráció során, amely a migrációval kapcsolatos politikai viták felerősödése miatt alakult ki, a rendőrségnek erőt kell alkalmaznia a közrend helyreállításához. A beavatkozás utólagos vizsgálata etikai és arányossági kérdéseket vet fel. Ön, mint a Rendészeti Főigazgatóság tanácsadója, készítse el egy elemzést. Értékelje a rendőrségi fellépés etikai és felelősségtudatos döntéshozatali szempontjait, kitérve a jogállami keretek és az alapvető jogok érvényesülésére a rendészeti közigazgatás kontextusában. Egyben mutasson be alternatív beavatkozási opciókat és készítse elő megfelelő médiakommunikációs stratégiát is.

7. Nemzetközi migrációs kihívás

A nemzetközi migrációra, mint kihívásra vonatkozóan az EU tízéves stratégiai előrejelzést kér a tagállamoktól. Önt kéri fel a magyar belügyi szempontok összefoglalására. Mutassa be, hogy a következő évtizedben várható migrációs trendek (pl. klímamigráció) hogyan érintik a szabadság, biztonság és jog térségét. Dolgozzon ki egy olyan kulcsfontosságú intézkedést tartalmazó javaslatot, amely a rendészeti szervek kapacitásait és a nemzetközi együttműködést (pl. harmadik országokkal) érinti a kihívások kezelése érdekében. Ennek során vegye figyelembe a helyzet törékenységét és három

differentiált forgatókönyv (optimista, realista, krízis) mentén vázolja fel elképzeléseit.

8. Európai bűnügyi adatcsere

Az uniós bűnügyi együttműködés keretében új adatcsere-platformot vezetnének be (pl. Prüm Szerződés továbbfejlesztése). A magyar rendészeti vezetés aggódik az adatok védelme és a hazai rendszerekkel való kompatibilitás miatt. Mindemellett civil adatvédelmi szervezetek tiltakoznak és várhatóan a parlamenti ellenzék vizsgálóbizottság felállítását fogja kezdeményezni. Készítsen egy döntés-előkészítő dokumentumot a belügyminiszter számára, amelyben mérlegeli a döntési alternatívákat (bevezetés / halasztás / feltételes csatlakozás). Elemezze a jogszabályi háttérrel (különös tekintettel a személyes adatok védelmére), és javasoljon egy kommunikációs stratégiát arra vonatkozóan, hogyan kellene a rendszer bevezetését (vagy elutasítását) megindokolni a szakmai és politikai környezet felé.

ZÁRÓVIZSGA KÉRDÉSSOR – NKK MA EURÓPA-TANULMÁNYOK SZAKIRÁNY KÉRDÉSSOR

Érintett kurzusok:

A nemzetközi jog és a nemzetközi szervezetek kihívásai a 21. században / Az Európai Unió politikai rendszere / Az Európai Unió joga a gyakorlatban / Az EU közigazgatási szabályrendszere és joggyakorlata / EU tagállamok EU-politikái és EU-ügyek / A nemzeti érdekérvényesítés mechanizmusa az EU-ban / Az európai integráció gazdaságtana / EU külkapcsolati rendszere

1. Az Európai Bizottság, mint „a Szerződések őre”

Egy tagállam új törvényt fogad el, amely a Bizottság szerint sérti az uniós jogot (pl. az adatvédelmi szabályokat). A kormány azt kommunikálja, hogy „Brüsszel politikai támadást indít”, a Bizottság pedig nyilvánosan hivatkozik arra, hogy ő „a Szerződések őre”. Ön a Bizottság jogi szolgálatának tagja. A testületnek el kell döntenie, hogy kötelezettségszegési eljárást indít-e vagy politikai egyeztetést kezdeményez.

Az Ön feladata, hogy elemezze, mit jelent pontosan a Bizottság szerepe és miért kerül elő válságokban és vitákban. Nevezzen meg megfelelő eszközöket, amelyekkel a Bizottság ezt a feladatot ténylegesen érvényesítheti és végezze el ezen eszközök összehasonlító értékelését!

2. Európai Tanács vagy Tanács

Egy súlyos migrációs és külső határvédelmi válsághelyzetben az Európai Tanács rendkívüli ülésen „azonnali és határozott fellépést” sürget. A zárókövetkeztetésekben gyors jogalkotási lépéseket kér, és politikai prioritásként jelöli meg a külső határok megerősítését. A médiában ugyanakkor összemosódik, hogy „a Tanács döntött-e”, miközben a konkrét szabályozáshoz

a rendes jogalkotási eljárás szükséges, amelyben az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa (Miniszterek Tanácsa) is szerepet játszik.

Ön az EU Tanácsának Főtitkárságán dolgozik, és rövid elemzést kell készítenie arról, hogyan válik az Európai Tanács politikai iránymutatása konkrét uniós jogszabállyá. Röviden, de strukturáltan mutassa be: az Európai Tanács és az EU Tanácsa közötti különbséget (összetétel, hatáskör, döntéshozatali funkció), miért nem jogalkotó az Európai Tanács, hogyan jelenik meg az Európai Parlament szerepe a folyamatban. Vázzon fel lépésről lépésre, hogyan alakul át az Európai Tanács politikai prioritása konkrét jogszabállyá: Azonosítson olyan pontokat, ahol az Európai Tanács politikai elvárása és a jogalkotási realitás eltérhet, illetve intézményi vagy politikai feszültség alakulhat ki (pl. Parlament – Tanács, nagy vs. kis tagállamok, gyorsaság vs. jogállami garanciák). Értékelje, hogy erősíti vagy gyengíti-e az Európai Tanács aktivizmusa az uniós intézményi egyensúlyt válsághelyzetben?

3. Jogállamiság megsértése és uniós szankciók eszköztára

Egy tagállamban az igazságszolgáltatás függetlenségét érintő reformok és a közbeszerzések átláthatósági problémái miatt a Bizottság szerint sérül a jogállamiság, és nő az EU-költségvetés kockázata. A kormány vitatja ezt, politikai nyomásgyakorlásnak nevezi, miközben több nagy kohéziós projekt és RRF-kifizetés is függőben van. A Tanácsban megosztottak az álláspontok: egyesek kemény fellépést, mások párbeszédet sürgetnek. Civil szervezetek gyors pénzügyi következményeket akarnak, az önkormányzatok félnek a forrásvesztéstől.

A Bizottság kabinetje számára készítsen javaslatot: mely eszközt alkalmazná elsőként és miért? Készítsen ennek során megfelelő elemzést a lehetséges eszközökről a tagállamok szankcionálására, mutassa be a politikai és jogi realitások egymásnak feszülését, illetve vázolja a rövid és középtávú lehetséges következményeket.

4. Háborús válság az EU határán

Egy EU-val szomszédos országban fegyveres konfliktus eszkalálódik, és több százezer menekült indul el a tagállamok felé. Több tagállam azonnali, átfogó szankciós csomagot akar, mások óvatosak az energia- és gazdasági kitettség miatt. Felmerül a közös katonai / védelmi támogatás és a közös beszerzés koordinációja, miközben a közvélemény gyors fellépést vár. Az Európai Tanács rendkívüli ülésre készül, a Külügyek Tanácsa jogi aktusokat készít elő, a külügyi és biztonságpolitikai főképviseelő és az Európai Külügyi Szolgálat diplomáciai csatornákat mozgat, a Bizottság az energiaszolidaritást és menekültügyi finanszírozást szervezi.

Ön az Európai Tanács elnökének szakpolitikai tanácsadója. A rendkívüli ülés előtt rövid döntés-előkészítő elemzést kell készítenie arról, hogyan biztosítható az uniós intézmények közötti hatékony koordináció és az egységes fellépés. Elemzésében mutassa be az intézményi szerepek (az Európai Tanács, az EU Tanácsa - különösen a Külügyek Tanácsa-, az Európai Bizottság, a külügyi és biztonságpolitikai főképviseelő / Európai Külügyi Szolgálat) és hatáskörök funkcionális összefüggéseit, azonosítsa a döntéshozatali és koordinációs szűk keresztmetszeteket (különös tekintettel az egyhangúsági követelményekre és a tagállami érdekmegosztottságra), valamint tegyen megalapozott stratégiai javaslatot az egységes és hiteles uniós fellépés biztosítására.

5. Kül- és biztonságpolitika, szankciók és energiafüggőség

Egy tagállam erősen függ egy harmadik ország energiahordozóitól, miközben az EU új szankciós csomagot készít elő. A kormány szerint azonnali szigorítások ellátásbiztonsági kockázatot okoznának, az ellenzék viszont gyors fellépést követel. A Bizottság jelzi: átmeneti derogáció csak szigorú feltételekkel képzelhető el.

Ön a kormány külügyi Stratégiai tanácsadója. A miniszterelnök rövid háttéranyagot kér arról, milyen uniós logika mentén lehet egyszerre kezelni az egységet és a nemzeti kitettséget. Mutassa be, hogy milyen opciók állnak rendelkezésre, érveljen szakmailag az egyik lehetséges forgatókönyv mellett és

mutassa be részletesen, milyen kompromisszumos mechanizmusok kerülhetnek be a képbe.

6. Európai Központi Bank és az intézményi függetlenség

Az euróövezet tartós inflációs nyomással és egyidejű gazdasági lassulással szembesül. Több tagállam kormánya nyíltan bírálja az Európai Központi Bank kamatpolitikáját, egyes politikai szereplők pedig a monetáris politika „rugalmasabb”, növekedésorientáltabb értelmezését sürgetik. A közvéleményben is megjelenik az a vita, hogy az EKB valóban független-e, illetve meddig terjedhet a demokratikus kontroll egy technokrata intézmény felett.

Ön egy euróövezeti pénzügyminiszter számára készít rövid, stratégiai háttérelmézést arról, hogyan értelmezhető az EKB intézményi függetlensége a jelenlegi gazdasági és politikai környezetben. Elemzésében mutassa be a függetlenség jogi és intézményi alapjait, értelmezze annak gazdaságpolitikai racionalitását, és vizsgálja meg, milyen formában és milyen korlátok között jelenhet meg politikai befolyásolási kísérlet anélkül, hogy az aláássa a monetáris hitelességet.

Térjen ki arra is, hogy a monetáris és fiskális politika közötti koordináció milyen dilemmákat vet fel válsághelyzetben, valamint hogy az EKB aktivizmusa (pl. eszközvásárlási programok, válságkezelő eszközök) miként érinti a hatáskör-megosztás és a demokratikus legitimitáció kérdését.

7. EU stratégiai autonómiája

A globális rendszer fokozódó nagyhatalmi versengés által meghatározott környezetben – különösen az Egyesült Államok és Kína közötti strukturális rivalizálás, valamint Oroszország revizionista politikája nyomán – az Európai Unió egyre erőteljesebben hivatkozik a „stratégiai autonómia” szükségességére. A koncepció ugyanakkor eltérő tagállami értelmezésekkel, gazdasági és biztonságpolitikai dilemmákkal, valamint transzatlanti feszültségekkel terhelt.

Ön egy uniós döntéshozó számára készít rövid, elemző-stratégiai háttéranyagot arról, hogy a nagyhatalmi versengés jelenlegi kontextusában mit jelenthet valójában az EU stratégiai autonómiája, milyen területeken növelhető érdemben az uniós cselekvőképesség (pl. védelem, technológia, energia, ellátási láncok), és hol ütközik strukturális vagy politikai korlátokba. Elemzésében értelmezze az EU mozgásterét rendszerszinten (külső kényszerek, belső megosztottság, intézményi keretek), különítse el a normatív célkitűzéseket a geopolitikai realitásoktól, és fogalmazzon meg megalapozott alternatívákat arra vonatkozóan, hogy az autonómia inkább a transzatlanti kapcsolat megerősítésével, differenciált integrációval, vagy szelektív gazdasági leválással érhető-e el.

8. Versenyképesség vagy zöld célok

Az Európai Unió egyszerre kívánja erősíteni globális gazdasági versenyképességét és fenntartani ambiciózus klíma- és környezetpolitikai célkitűzéseit. Az iparpolitikai fordulat, az amerikai támogatási programok, a kínai technológiai expanzió és az energiaár-sokk következtében egyre több tagállam és gazdasági szereplő állítja, hogy a szigorú zöld szabályozás versenyhátrányt okoz. Mások szerint éppen a zöld átmenet jelent hosszú távú növekedési és technológiai lehetőséget.

Ön az Európai Tanács számára készít rövid, stratégiai döntés-előkészítő elemzést arról, hogyan egyeztethető össze az uniós versenyképességi agenda és a klímasemlegességi célrendszer. Elemzésében értelmezze a konfliktus strukturális okait (iparszerkezet, energiafüggőség, állami támogatási verseny, globális szabályozási környezet), mutassa be az uniós szakpolitikai eszköztár (belső piac, állami támogatási szabályok, közös iparpolitikai kezdeményezések, karbonárzás) mozgásterét, és azonosítsa azokat a pontokat, ahol a rövid távú gazdasági érdekek és a hosszú távú fenntarthatósági célok feszültségbe kerülnek.

Fogalmazzon meg megalapozott alternatívákat arra vonatkozóan, hogy az EU inkább szabályozási enyhítéssel, célzott iparpolitikai támogatással, közös

finanszírozási eszközökkel vagy a zöld innováció felgyorsításával képes kezelni a dilemmát. Röviden térjen ki arra is, hogy a döntés milyen hatással lehet az uniós belső kohézióra és a globális pozícióra.

